Lietuvos Nacionalinė
Apr.

MŪSŲ PASTOGĖ

XLVI Metai Australian Lithuanian Weekly Registered by Australia Post publication NO NBH 0698 Kaina – Price $1. 3.10.1994 Nr. 39(2393)

LIETUVA - ŽINIOS IR KOMENTARAI

VALDŽIA. Užsienio reikalų ministro pavaduotojas, dabar vadinamas ministerijos sekretorium, A. Januška apgailestauja, kad Seimo užsienio reikalų komiteto pirmininkas K. Bobelis paskelbė slaptą informaciją apie derybas su Baltarusija. Seimo pirmininkas Č. Juršėnas pranešė, kad LDDP siūlys priimti Konstitucijos pataisą sumažinti Seimo narių skaičių nuo 141 iki 101. Toje pačioje spaudos konferencijoje Seimo pirmininkas pristatė naują Seimo atstovą spaudai - buvusį „Tiesos“ redaktorių D. Šniuką.

Premjeras A. Šleževičius atleido iš darbo Policijos departamento viršininką Petrą Liubertą. P. Liubertas spaudai pasakė, kad pastaruoju metu neturėjęs konfliktų su Vilniaus reikalų ministru ir atleidimo priežasties išsiaiškinti nepavyko. „Vidaus reikalų sistemoje laukiama, kad bus atleisti kai kurie rajonų bei didžiųjų Lietuvos miestų policijos vadovai. Kadrų valymas Vidaus reikalų ministerijoje yra žingsnis prieš galutinai priimant Seime „Nepaprastosios padėties įstatymą“, rašoma „Lietuvos aide“.

Po pokalbio su Prezidentu A. Brazausku, premjeru A. Šleževičiumi, Seimo pirmininku Č. Juršėnu ir taip pat su B. Genzeliu ir G. Ilgūnu, Lietuvos radijo ir televizijos vadovai L. Tapinas ir S. Sondeckis likvidavo populiarią televizijos laidą „Naujienos. Nuomonės“. Laidose buvo išreikštos valdžią kritikuojančios nuomonės. „Lietuvos aidas“ rašo, kad redakcijos žiniomis dabar jau cenzūruojamos visos informacinės laidos, kuriose minimas V. Landsbergis.

Valdininkai, rodydami savo sumanumą, buvo surašę valstybinio turto perkainojimo taisykles. Valstybinio Lietuvos turto sąraše buvo citrusų sodai, nikelio kasyklos ir kitos egzotiškos gėrybės. Ištaisius tuos neapsižiūrėjimus dabar Vyriausybė patvirtino nutarimą Nr. 716 apie slaptų krovinių gabenimą į Lietuvą ir iš jos. Kvailystėms, matyt, nėra galo, nes slaptiems kroviniams priskiriami „spausdinti visų rūšių žemėlapiai, hidrografinės arba panašios chemos, įskaitant atlasus, sieninius žemėlapius, topografinius planus ir gaublius“. Taigi, spausdinti visų rūšių. Mokyklų žemėlapiai ir atlasai? Kelioniniai, turistiniai žemėlapiai? Londono ar Romos žemėlapiai - planai? Slapti gaubliai - kad užsienio šnipai neatrastų kur yra Lietuva? Tiesa, ranka nubraižyti Lietuvos karinių objektų žemėlapiai nėra paslaptis, nes jie nespausdinti... Užsienio reikalų ministras P. Gylys pasiūlė pasirašyti sutartį su Ekvadoro respublika dėl įvažiavimo be vizų. Ar užplūdę Lietuvą Ekvadoro turistai galės įsigyti slaptus spausdintus Lietuvos žemėlapius šiuo metu dar nėra aišku.

POLITIKA. Buvęs ambasadorius deryboms su Rusija Č. Stankevičius daro išvadas, kad Prezidentas A. Brazauskas gina Rusijos interesus. Rusijos federalinio susirinkimo pirmininkui V. Šumeikai Lietuvos vadovai pažadėjo mainais už didžiausio palankumo statusą prekyboje įteisinti karinį tranzitą, rašo „Lietuvos rytas“. Savo vizito Lietuvoje metu V. Šumeika pasakė, kad Lietuva yra vienas iš Rusijos langų į Europą. Rusijos užsienio politika apibūdinama redakciniame „Lietuvos ryto“ straipsnyje:

„Pervertinti arba pasikliauti, kaip mėgsta daryti JAV bei kitų demokratinių šalių prezidentai, taip pat ir beveik visi be išimties Lietuvos politikos veikėjai, demokratiniu Rusijos prezidentu, negalima.

Vien šiame šimtmetyje, kuris dar nėra pasibaigęs, Rusija turėjo keletą pavidalų (carinė ir Kerenskio laikinosios vyriausybės, Bolševikinė Rusija, SSRS ir perestroikinė SSRS, vėl Rusija), tačiau visais atvejais Rusijos užsienio politika mažai tesikeitė. Kaip mažai tesikeitė ir šios politikos perimamumo garantai - aukštesnysis Rusijos valdininkijos sluoksnis, kuris valstybinius ir imperinius Rusijos interesus perima tiesiog su motinos pienu“.

Nejvykusio referendumo iniciatyvinė grupė protestuoja, kad per valstybinį radiją laidoje rusų kalba buvo transliuojama ministro pirmininko A. Šleževičiaus agitacija prieš referendumą, kas yra draudžiama valstybės pareigūnams. Pateikiant pirmuosius referendumo rezultatus Lietuvos Respublikos Vyriausioji rinkimų komisija rajonus surašė rusiškos abėcėlės tvarka. Nors valdančioji partija ir kai kurie rašantys į laikraščius mano, kad Lietuvos žmonės parodė pilietišką subrendimą nebalsuodami referendume, tokia nuomonė ir ją išreiškiantys galėtų būti pavadinti nesuprantančiais kas yra tas pilietinis subrendimas. Spaudos konferencijoje Seimo narė Laima Andrikienė pasakė: ***„Valstybės ateitį ir likimą turi lemti aktyvūs piliečiai, negalima valstybės likimo atiduoti į abejingųjų rankas. Niekas iš jų balsavimo teisės neatima, jie gali ateiti ir ją pareikšti, bet negali mūsų visų ateitis priklausyti nuo tų, kuriems viskas vis tiek“.***

P. Augius. Iliustracija iš "Žalčio pasakos"

EKONOMIKA. PREKYBA.

* Statistikos departamentas pranešė, kad infliacija Lietuvoje rugpjūčio mėnesį nepasikeitė ir buvo 2,2%. Per aštuonis šių metų mėnesius infliacija Lietuvoje buvo 28,4%. Prezidentas A. Brazauskas savo pokalbyje SBS programoje „Vox Populi“, atrodo, buvo ekonomiškas su teisybe.

* Įnašas į Lietuvos ekonomiką iš komercinių medžioklių, gautas iš užsieniečių medžiotojų, šiais metais turėtų siekti 1 milijoną dolerių. Vengrijoje, kurioje miškų tris kartus mažiau negu Lietuvoje, per metus surenkama 50 - 60 milijonų JAV dolerių. Viena švedų grupė Lietuvoje medžioja lankais. Praeitais metais Šiaulių urėdijoje jie nušovė elnią, elnio patelę ir stirniuką. Į medžioklę švedai žada atvykti ir šiais metais. Švedijoje tokie dalykai turbūt draudžiami.

* Įsigyti operacijai dirbtinį klubo sąnarį reikia turėti 3 400 Vokietijos markių. Prie tokių pinigų negali prieiti kaimo gyventojai, ypač tie, kurie per sausras pasikliaudavo grybais ir uogomis. Miškų gyventojai juokauja, kad uogos auga beveik iš karto džiovintos. Grybų mažai. Už kilogramą voveraičių supirkimo punktai siūlė 15, o už kg mėlynių pustrečio lito. Be to, Vyriausybės nutarimu, už tai dar reikia mokėti mokesčius. Iš Dzūkijos dar nėra gauta pranešimų, kuo rengiasi dzūkų merginos šiais metais.

* Vidgirių kapinyne (Šilutės rajonas) archeologai tyrinėja V - VI amžiuje gyvenusios skalvių genties kapus. Archeologai priėjo prie išvadų, kad skalviai gyveno dešimt kartų turtingiau, negu aplinkinės bendruomenės. Tyrinėjimų vadovas V. Šimėnas sako: „Čia gyvenę žmonės savo materialinę gerovę tikriausiai grįsdavo karo žygiais į kaimynų žemes“. Turbūt norint praturtėti tuo pačiu principu, Klaipėdos uostas tampa stambiu ginklų kontrabandos punktu. Įvairaus kalibro ginklus į Klaipėdą atgabena valstybinės žvejybos įmonės „Jūra“ laivų įgulos.

TEISĖ IR TEISINGUMAS.

Lietuvoje, deja, tai nėra tas pats. Trys nusikaltėliai, kuriuos policija pagavo su įrodymais, o prokuratūra apkaltino turto prievartavimu, buvo išteisinti ir paleisti. „Lietuvos ryto“ redakciniame straipsnyje rašoma:

„Tą dieną, kai A. Šleževičius atleido iš pareigų P. Liubertą, Vilniaus miesto antrosios apylinkės teisėjas K. Jucys į laisvę paleido tris asmenis, kuriuos P. Liuberto policininkai buvo sugavę kaip organizuotos nu–

Nukelta į 2 psl.

LIETUVA - ŽINIOS IR KOMENTARAI

Atkelta iš 1 psl.

sikaltėlių gaujos narius, vagis bei reketininkus. Įvyko dar vienas, jau kelintas per pastaruosius mėnesius Lietuvos teisinės sistemos paradoksas - teisingumas ne įvyko, o pasibaigė teismo salėje".

* Pirmoji genocido byla prasidėjo Aukščiausiame Teisme. Keturi „liaudies gynėjai" - stribai kaltinami, kad 1945 metais Salinių kaime, Zarasų rajone, iššudė Gaidžių šeimą. Liudininkai prisimena, kad vienas iš stribų taip pat prie medžio pririšęs iššagino partizanų būrio narę, o paskui, išvaręs iš namų jos tėvą, apsigyveno jo pastate, kur gyvena iki šiol. Iš buvusių stribų iki šiol tik šie keturi yra patraukti atsakomybėn. Kai kurių kitų, galima spėti, teisingumo ranka nepasieks, kad ir, pavyzdžiui, LDDP atstovo Seime V. Petkevičiaus, laikraštuko „Opozicija" leidėjo.

ĮVAIRIOS ŽINIOS. Archeologas V. Urbanavičius, vadovaujantis Tuskulėnų kapavietės tyrimais, padarė išvadą, kad surasti NKVD nužudyto vyskupo V. Borisevičiaus palaikai.

Lietuvos krikščionių demokratų partija, prisimindama partizanų laisvės kovas, priėmė rezoliuciją, kurioje „pasisako už tai, kad vienoje iš Lietuvos sostinės Vilniaus centrinių aikščių būtų palaidotas Nežinomas Partizanas, o prie jo kapo pastatytas Lietuvos partizanų kovų ir jų gyvybės aukos paminklas kaip Tautos ir Valstybės ypatingos pagarbos ženklas".

* „Lietuvos aide" aprašyti nuostabūs dalykai apie tai, kas darosi rudenį Lietuvos giriose. Voverės renka ne tiktai riešutus, bet ir grybus, kuriuos džiovina susmaigsčiusios ant aštrių nudžiūvusių eglės šakų. Briedžiai renka ir valgo raudonąsias musmires - skrandžius apvalo nuo kirminų. Lūšys ieško vitaminais turtingų šaknų. Su pasigardžiavimu ėda valerijonų šaknis ir po to vartosi kūliais. Kėkštai, nebijodami sukandžiojimų, „maudosi" skruzdėlynuose, skruzdžių rūgštimi apvalo savo kūną ir plunksnas.

* Vokietijoje įvykusiame penkiakovės pasaulio taurės finale trečią vietą iškovojo Lietuvos rinktinės atstovas Gintaras Staškevičius.

Romoje įvykusiame pasaulio plaukimo čempionate Raimundas Mažuolis laimėjo bronzos medalį, plaukdamas 50 metrų laisvu stiliumi. Lietuvos krepšinio komandose rungtyniauja keturi juodaodžiai, du iš jų Plungės „Olimpe". Iki šiol neteko sužinoti, kaip jiems sekasi mokytis žemaičių kalbos.

Tarptautinėse meškeriojimo varžybose Elektrėnuose pasiektas naujas Lietuvos rekordas - Henrikas Miškinis per 3 valandas sugavo 450 žuvų, viso 8,6 kg. Mano skaičiavimu, po vidutinio svorio 19 gramų žuvį kas 24 sekundes.

* „Europos balsas" pranešė, kad JAV oficialiai nustojo naudoti terminą „Rytų Europa", kalbant apie Baltijos valstybes ir kitas Sovietų Sąjungos sferoje buvusias valstybes. Patikimi šaltiniai informuoja, kad šis sprendimas padarytas ne todėl, kad Lietuvos sportininkai pasiekė aukščiau minėtas aukštumas, ypač gaudant aukšles ant virtuvinių musių.

Gabrielius Žemkalnis
1994.9.24, žinių šaltiniai: „Lietuvos aidas", „Lietuvos rytas", „Lithuanian Weekly", BNS, EB

TRUMPAI IŠ VISUR

Gydytojams patarus, popiežius Jonas Paulius II atšaukė savo numatytą apsilankymą Jungtinėse Amerikos Valstijose ir kalbą Jungtinių Tautų pilnaties sesijoje Niujorke spalio 20 dieną. Jo dešinės kojos kaulai ir raumenys lėtai gyja. Australų spauda pradėjo reikšti susirūpinimą, kad gali būti atšauktas ir sausio mėnesiui planuojamas šv. Tėvo vizitas į Australiją bei kaimyninius kraštus.

*

Rusijos užsienio žvalgybos viršininkas Jevgenij Primakov įspėjo Vakarų valstybes nedaryti kliūčių buvusių Sovietų Sąjungos respublikų ekonominiam ir politiniam suartėjimui bei integracijai. Jo aiškinimu, Vakarams būsią lengviau susikalbėti su stipriu Rusijos vadovaujamu bloku, negu su eile į diktatūrą ir musulmonų ekstremizmą linkusių separatistinių valstybių.

*

Kroatijos parlamentas reikalauja, kad Jungtinės Tautos vykdytų savo pažadą grąžinti Kroatijai serbų užimtą Krajinos sritį, iš kurios serbai jėga išvarė 250 000 kroatų. Šiomis dienomis baigiasi Jungtinių Tautų taikos palaikymo pajėgų mandatas. Kroatai reikalauja, kad mandatas nebūtų pratęstas, jei Jungtinės Tautos neįpareigos šių pajėgų perimti kontrolės Krajinoje, reikalui esant, pavartojant ir ginklą.

*

Bosnijoje Jungtinių Tautų oro pajėgos sunaikino serbų šarvuotį, atidengusį ugnį į Jungtinių Tautų karius Sarajevo srityje. Bosnijos serbai tebetęsia visišką Sarajevo blokadą.

Jungtinės Tautos nutarė sušvelninti Serbijai taikomas ekonomines sankcijas, atsižvelgdamos į Serbijos vadovybės atsiribojimą nuo Bosnijos serbų veiksmų.

*

Pirmiesiems JAV daliniams be pasipriešinimo išsilaipinus Haiti, amerikiečių netrukdoma senojo režimo policija dar porą dienų žiauriomis priemonėmis sklaidė vietinių žmonių demonstracijas, pasisakančias už demokratiją, amerikiečius ir teisėtą prezidentą Aristidą.

Vėliau amerikiečiai pradėjo tramdyti policijos ir jos pagalbinių dalinių savivalę. Cap - Haitien mieste, policijai ginklu pagrasinus amerikiečių kariams, per susišaudymą žuvo devyni Haiti policininkai ir sužeistas vienas amerikietis jūreivis.

*

Prezidentas Jean - Bertrand Aristide turi grįžti į Haiti spalio 15 d. Jis išreiškė savo nepasitenkinimą, jog Jimmy Carter susitarimu su Haiti chunta, gen. Cedras ir jo sėbrai galės pasilikti krašte.

Dėl per didelių Carterio nuolaidų diktatoriui Cedras, atsistatydino ir Jungtinių Tautų atstovas Haiti, diplomatas Dante Caputo.

*

Aramis vietovėje, šiaurės rytų Etiopijoje, užtikti 4,2 milijonų metų senumo suakmenėję žmogaus kaulai, beveik milijonu metų senesni už iki šiol rastus žmogaus griaučius. Radiniui duotas „Australopithecus ramidus" žmogaus vardas.

*

Vis dar veikia Vulcan ir Tavurvur ugnikalniai, svaidydami uolas ir dengdami Rabaulo miestą vis storesniu pelenų ir pemzos sluoksniu. Nuo pelenų svorio įlūžta namų stogai.

*

Surat mieste, Indijoje, į šiaurę nuo Bombėjaus, nuo maro mirė apie 100 žmonių, apie 300 000 žmonių pabėgo iš miesto ir apylinkių dėl maro grėsmės. Indijos vyriausybė ragina bėglius grįžti, bijodami, kad ligos jie neišnešiotų po visą kraštą.

Į LIETUVĄ PER LAZDIJUS

Sausumos keliu iš Lietuvos į Lenkiją bei Vakarus galima vykti tik per Lazdijų muitinę ir pasienio punktą. Šis punktas jau pagarsėjęs, kaip netvarkos pavyzdys, kadangi automobiliai nusitęsia kilometrais, o laukti tenka keliolika valandų ar net kelias dienas. Kyšiai - jokia paslaptis. Šitaip savo kelionę į Lietuvą aprašė vokietis turistas iš Oldenburgo , Uwe Doms. (Red.)

* * *

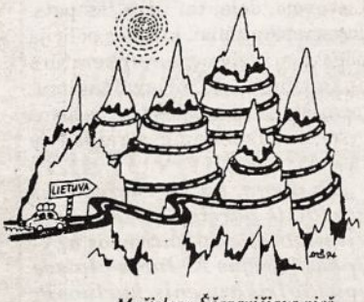

Mečislovo Ščepavičiaus pieš.

"Lietuvos aidas", 1994

Kiekvienais metais 25 milijonai atostogaujančių Vokietijos piliečių važiuoja nuosavais ar išnuomotais automobiliais.

Nuo 1993 metų Europos Sąjungoje nebėra sienų kontrolės. Kituose kraštuose muitininkai apsiriboja tik pasų ir prekinio eismo kontrole. Viskas daroma, kad važiavimas per sieną būtų kuo patogesnis. 1100 kilometrų nuo Berlyno iki Paryžiaus, nors reikia pervažuoti dviejų valstybių sienas, galima įveikti per 14 valandų. Kelių tinklas be priekaištų, daug puikiai matomų rodyklių. Nors daugelyje Europos šalių iš turistų imamas kelių mokestis, bet kelionės patogumai viską perka.

Kaip atrodo kelionė į Lietuvą? Į Rytus važiuojančių automobilių vokiečių draudimo firmos nedraudžia nei nuo vagystės, nei nuo avarijų. Automobilių nuomos firmos savo klientams į Rytų Europą įvažiuoti neleidžia. Čionai gali važiuoti tik nuosavu automobiliu, nuolat bijodamas, kad kas neatsitiktų. Tiesa, Lenkijoje servisas užsieniečiams yra. Tačiau Lietuvoje - tik vienas austrų automobilių klubas OAMTC (Vilniuje). Tai vienintelė kontaktinė vieta visame Pabaltyje. Tad, pavyzdžiui, sugedus mašinai kitame mieste ar kelyje, keliautojas atsiduria tarp dangaus ir žemės. Didelis pavojus, kad pateksi į nekvalifikuotų meistrų ar sukčių nagus. Be to, apie tą austrų klubą irgi beveik niekas nežino. Apie sveikatos draudimo patogumus užsienietis gali tik svajoti.

Didžiausias nemalonumas Vokietijos keliautojams vis dėlto yra Lenkijos ir Lietuvos kelių tinklas, chaosas pasienyje. Iš Vokietijos į Lenkiją, panaikinus vizas, atostogaujantys įvažiuoja be didelių trukdymų. Sunkvežimiai ir muito kontrolė turi atskiras juostas. Eismas neužsikemša. Lenkijos ir Lietuvos siena - tikras košmaras.

Po ilgo važiavimo blogais Lenkijos keliais, kur iki pat pasienio nėra nė vienos rodyklės į Lietuvos Respubliką, pagaliau atsibeldi prie tikslo. Siaurame, suniokotame kelyje penkių kilometrų kamštis - stovi per 3000 mašinų. Lenkų muitininkai dėl kažkokių priežasčių, sako, politinių, juda kaip sraigės. Jiems nerūpi, kas eilėje darosi. Vairuotoją jie pastebi tada, kai šis traukia piniginę. Sumokėjęs 100 dolerių gali riedėti toliau. Prie pat įvažiavimo klesti vietinis turgus. Automobiliai su lenkiškais numeriais lekia pro visą eilę nelėtindami greičio, net kvapą gniaužia. Šešių metrų pločio keliuke žaidžia ilgo laukimo nebeištvėrę vaikai. Pirmyn atgal beprasmiškai vaikštinėja žmonės. Tuo pačiu vieškeliu daugiau kaip 60 km greičiu važiuoja maršrutiniai autobusai. Kiekviename žingsnyje gali būti parblokštas ar sužalotas. Laukia penkių tūkstančiai žmonių. Jokių sanitarinių įrenginių, paprasčiausių tualetų ar šiukšlinių nėra. Viskas daroma ir išmetama į pakelės griovį ar krūmus. Paveikslas kraupus.

Nebūdamas patyręs, nemokėdamas rusiškai, lenkiškai ar lietu-

Nukelta į 3 psl.

BŪKIME DĖKINGI MOKYKLAI

Kasmet nemažas būrys Australijos ir kitų kontinentų lietuvių apsilanko Lietuvoje. Juos ten traukia nostalgija, kuri ir per tiek metų užsienyje neužgęso, kadangi gimtinėje liko brangūs asmenys: tėvai, seserys, broliai ir artimieji, kurių veidai vis dar tokie ryškūs, lyg tik vakar palikome juos ir kraštą, kuriame prabėgo mūsų vaikystė, pirmieji metai mokykloje ir vėliau gimnazijoje.

Aplankę gimines ir draugus bei pažįstamus, užsukame ir į mokyklą. Retai kam ją pavyksta rasti tokią, kokią paliko. Žinoma, šiandien ji atrodo mažesnė, susenusi ir niūri. Dingo iš jos kadaise skardėjęs linksmas juokas ir nerūpestingos valandos likusios kažkur toli. Juk čia semtasi šviesa, čia ruoštasi gyvenimui. Tenka nusivilti, bet tai realu, nes gyvenimo ir laiko tėkmė daug ką pakeitė, daug kas dingo, atėjo naujoskartos su savais idealais ir supratimais.

Broliai Patupai Gediminas (kairėje) ir Vytautas.

jame gyvenančių savo brolių ir sesių.

Broliai Vytautas ir Gediminas lankydamiesi Lietuvoje, užsuko ir į gimtąjį miestą Panevėžį. Aplankė Panevėžio miesto J. Balčikonio gimnaziją, kurioje mokėsi. Jie dar būdami Australijoje susirašinėjo su

Po premijos įteikimo Žemaičių Naumiesčio gimnazijos mokinėms. Nuotraukoje iš kairės: Genovaitė Baltutytė, Virginija Butkutė (III v.), lietuvių kalbos mokytoja ir klasės auklėtoja Bronė Rimkienė, Aurelija Vingytė (I v.), Sonata Tamulytė (II v.) ir Valerija Balnionienė.

Vis tik esame dėkingi už tas valandas, už mokytojų pasiaukojimą ir kantrybę mums diegiant mokslo šviesą. Kyla klausimas, kaip atsidėkoti, kaip atlyginti už visa tai, ką mokykla suteikė? Juk jos dėka ir svetur išklydę likome lietuviais; nepamiršome savo kalbos, o svarbiausiai savo krašto,

Atkelta iš 2 psl.

viškai, turi daug sunkumų, kol sutvarkai įvažiavimo formalumus. Vakariečiams nesuprantama, kodėl atostogaujančiam ar biznio reikalais važiuojančiam žmogui, kuriam brangi kiekviena minutė, reikia surinkti dešimt antspaudų, kad pervažiuotum vieną sieną, kodėl nė vienas muitininkas nekalba bent angliškai, kad atsiradus sunkumų galėtų padėti, kodėl lenkų muitininkai mieliau alų geria nei mašinas kontroliuoja, kodėl Lietuvos piliečiai, kuriems tokie nemalonumai daromi, kenčia, tyli, nieko nereikalauja nei iš lenkų, nei iš savo valdžios. O vokietis keikiasi, kam dar dėl vizos Bonoje rūpinęsis. Vienintelis praskaidrėjimas - tai pora sutiktų draugiškai nusiteikusių lietuvių muitininkų, patagimnazijos direktoriumi Raimondu Dambrausku, kuris jų siūlymą įsteigti premiją už geriausius abitūros lietuvių kalbos rašinius priėmė. Premiją įteikė Vytautas, paskatindamas visus stengtis kuo geriau išmokti ir pažinti savo kalbą. Jie pažadėjo skirti premiją kas metai. Tai paskatins mokinius stengtis kuo geriau išlaikyti baigiamuosius lietuvių kalbos egzaminus.

Atrodo, kad dėkingumo savo mokyklai vedini, panašiai pasielgė ir Baltučiai - Genovaitė, Valerija (Balnionienė), Sofija (Mucenie-kienė) ir Viktoras. Jie irgi įsteigė premiją už geriausius lietuvių kalbos rašinius baigiamuosiuose abitūros egzaminuose. Genovaitė ir Valerija lankydamosi Lietuvoje užsuko į Žemaičių Naumiestį ir įteikė premijas. Atsitiktinai, nežinant, pirmąją premiją laimėjo Baltučių giminaitė! Džiaugsmo buvo visiems!

Kiek teko girdėti iš gimnazijų vadovybių, tai labai graži ir vertinga dovana, skatinanti mokinius stengtis kuo geriau mokytis lietuvių kalbą, kuri per 50 okupacijos metų buvo jau nustumta į antrą vietą. Juk kalba yra pagrindinis tautinio sąmoningumo akstinas. Gal atsiras ir daugiau, kurie pajutę dėkingumą savai mokyklai, paseks jų pavyzdžiu? **vb**

rusių, padėjusių, taip pat nepatenkintų, bet ką nors pakeisti, deja, negalinčių. Jei Lenkijos ir Lietuvos sienos padėtis radikaliai nepasikeis, Vakarų Europos piliečiai laikysis nuo Lietuvos atokiai, net patys smalsiausi važiuos į saugesnius, ne tokius chaotiškus kraštus.

Važiuojant iš Lietuvos pasienio vaizdas nedaug kuo skiriasi. Tokia pat eilė, tokie pat muitininkai, tokia pat „tvarka". Vokiečių atostogautojai, kad išvažiuotų iš Lietuvos pralaukę 18 valandų, pasakoja, jog jiems naktį Lietuvos muitininkai siūlę surinkti po 200 DM, iš karto ir praleisią. Atrodo, jog atostogautojai prie sienos sulaikomi tik tam, kad muitininkai galėtų pasipelnyti. Daugiau į Lietuvą jie nevažiuosią.

(„Lietuvos aidas", nr.176)

AUSTRALIJOS LIETUVIŲ FONDO METINIS SUSIRINKIMAS

Rugsėjo 11 - ąją Melburne įvyko Australijos lietuvių fondo metinis susirinkimas. Per praėjusius metus fondas padaugėjo trim nariais - 4 įstojo, o mirė, valdybos žiniomis, vienas - A. Bladzevičius, kuris buvo prisimintas atsistojimu ir tylos minute.

Fondo pirmininkas A. Šimkus savo pranešime pabrėžė, kad 93/94 finasiniais metais, gaunant mažesnes palūkanas, sumažėjo ir fondo pajamos. Valdybai teko labai atidžiai ir kritiškai žiūrėti į visus paramos prašymus. Panaši padėtis bus ir šiais metais.

Iždininko V. Ališausko pranešimas, pristatant balansą ir apyskaitą, patvirtino pirmininko pareiškimą. Palūkanos sumažėjo 9000 dolerių (visi skaičiai šiame pranešime yra suapvalinti), parama, kurios suteikta 4000 dolerių, sumažėjo 5000 dolerių. Spauda, remiama skelbimų būdu, gavo 1 200 dolerių daugiau, negu praeitais metais - viso 3 500 dolerių. Administracinės išlaidos sumažėjo 600 dolerių (viso 960 dol.), tačiau prisidėjo anksčiau neturėtos teisinės išlaidos, iškilus bylai dėl P. Dranginio palikimo. Fondo piniginis iždas dabar turi 460 000 dolerių.

Revizorė D. Jokūbaitienė patvirtino, kad fondo knygos vedamos tvarkingai, išlaidos ir pajamos pateisintos. Metinę fondo reviziją darantys registruoti revizoriai „Krammer and Partners" patikrino ir pristatė Australijos įstaigoms patvirtintą fondo apyskaitą.

Neatsiradus naujų kandidatų į sekančios kadencijos valdybą, susirinkimas perrinko į sekančią kadenciją tuos pačius valdybos narius - A. Butkutę, A. Staugaitį ir A. Šimkų. Jie kartu su V. Ališausku ir G. Žemkalniu sudaro ALF valdybą.

Ilgesnės diskusijos kilo svarstant Australijos lietuvių fondą liečiantį XII Australijos lietuvių bendruomenės Statuto skyrių. Fondo valdyba pranešė, kad jau kovo mėnesį su pasiūlymais buvo kreiptasi į ALB Krašto valdybos sudarytą komisiją bendruomenės Statuto pakeitimui. Jokio atsakymo iš komisijos nebuvo gauta, neįvyko jokios diskusijos, tačiau liepos mėnesį Statuto komisija paskelbė savo siūlymą. Šis siūlymas, kuris Australijos lietuvių fondą daro pavaldžiu Krašto valdybai, ALF valdybos nuomone, yra nepriimtinas.

Australijos lietuvių fondas, būdamas neatskiriama Australijos lietuvių bendruomenės dalimi, vis dėlto nėra priklausomas nuo, ar pavaldus Krašto valdybai. Priešingai, norima kuo glaudžiau bendradarbiauti. Tačiau reikia prisiminti, kad ALF yra inkorporuota organizacija su registruotu savo statutu, pagal kurį AL fondas yra atsakingas tiktai savo nariams ir Australijos įstatymams, ir negali būti kontroliuojamas kokios kitos organizacijos. Jeigu būtų padarytas komisijos siūlomas pakeitimas, kad „ALF valdyba privalo siekti Krašto valdybos pritarimo...", tai toks Bendruomenės Statuto skyrius būtų iš karto konflikte su ALF veikimu.

ALF valdyba. Iš kairės: A. Ališauskas, A. Šimkus, A. Butkutė, A. Staugaitis, revizorė D. Jokūbaitienė, G. Žemkalnis.

Po diskusijų susirinkimas vienbalsiai priėmė sekančią rezoliuciją:

„ALB Krašto Tarybos XXIV sesijai pateikiami priėmimui sekantys ALB Statuto pakeitimai, liečiantys ALF, XII ALB Statuto skyriuje:

Nukelta į 4 psl.

ALB KRAŠTO VALDYBOS

INFORMACIJA

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖS ŠVENTĖS

LB Krašto valdyba per LR garbės konsulą J. Jonavičių kreipėsi į Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministeriją dėl Lietuvos Respublikos valstybinių švenčių. Pateikiame gautą sąrašą, kurį skelbiame mūsų Bendruomenės žiniai. Tenka kiek suabejoti ar visos, čia skelbiamos, ypač „atmintinos datos" yra mums priimtinos?

ALB Krašto valdyba.

VALSTYBINĖS ŠVENTĖS:

VASARIO 16 - oji - Lietuvos nepriklausomybės diena,
LIEPOS 6 - oji - Mindaugo karūnavimo - Valstybės diena.

ATMINTINOS DIENOS:

Sausio 13 - oji - Laisvės gynėjų diena,
Kovo 4 - oji - šv. Kazimiero - Lietuvos globėjo diena,
Kovo 11 - oji - Lietuvos nepriklausomybės atstatymo diena,
Gegužės 1 - oji - Tarptautinė darbo šventės diena,
Gegužės 7 - oji - Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos diena,
Birželio 14 - oji - Gedulo ir Vilties diena,
Birželio 24 - oji - Rasos (Joninių) diena,
Liepos 15 - oji - Žalgirio mūšio diena,
Rugpjūčio 23 - oji - Juodojo kaspino diena,
Rugsėjo 8 - oji - Šilinių (šv. Mergelės Marijos gimimo, numatytoji Vytauto Didžiojo karūnavimo) diena,
Rugsėjo 23 - oji - Žydų genocido diena,
Spalio 25 - oji - Konstitucijos diena,
Lapkričio 23 - oji - Lietuvos karių diena,
Gruodžio 10 - oji - Tarptautinė žmogaus teisių diena.

LR Užsienio reikalų ministerija

...Kur tavo laimė - nežinai...

Kažkur skaičiau, kad mes patys esame šaltiniai, pradžia to, kas vėliau įvyksta mūsų gyvenime. Jei jūs labiau linkęs galvoti, kad „pasaulis laikosi dėl meilės", tai visai nelauktai, netikėtai daug nuostabių žmonių ateis į jūsų gyvenimą, o tie, kurie jus mylėjo, mylės dar labiau.

Nelauktai ir netikėtai tai įvyko geelongiškio Kajetono Starinsko gyvenime. Prieš porą metų viešėdamas Lietuvoje įsimylėjo jis vilnietę Jolitą. Pasikvietė pusmečiui į Australiją. Paskutiniu laiku Kajetonas jau virš metų gyvena Lietuvoje. Taigi jų abiejų gyvenamoji aplinka gerai žinoma jiems abiems. Kajetonas, jau užauginęs savus vaikus, anksti likusius be mamos, lyg tas šaltinis, visada spinduliavęs gerumu ir nuoširdumu visiems, surado ir savąją laimę. Rugpjūčio 19 - ają Vilniuje apsimainė žiedais su Jolita, o šių metų pabaigoje Kajetonas su Jolita tikisi sugrįžti į Geelongą.

Kajetonas ir Jolita Starinskai su liudininkais Irta Valodkiene ir Kåre Larsen.

Irta Valodkienė

AUSTRALIJOS LIETUVIŲ FONDO ...

Atkelta iš 3 psl.

70. Įrašyti teisingą ALF registruotą pavadinimą „Australian Lithuanian Foundation Inc."

71. Išbraukti „apyskaitą ir", paliekant - „... pateikia savo veiklos pranešimą...".

72. Išbraukti žodį „Australijoje".

73. Išbraukti „siekia Krašto apyskaitą ir pranešimą ALB Krašto Tarybos Sesijai". KT Sesijoje paprastai pateikiamas ALF pranešimas. Apyskaita (financial report) pateikiama fondo nariams fondo susirinkime.

72. Australijos įstatymai ir registruotas ALF Statutas neapriboja fondo veiklos tiktai Australijos teritorija.

73. Dabartiniame ALB Statute: „ALF valdyba, skirdama finansinę paramą arba auką, siekia Krašto valdybos pritarimo". Pritarimas yra pageidaujamas, tačiau tai nėra būtina sąlyga. Praktiškai visada yra pageidaujama ir yra suteikiami ir Apylinkių valdybų, ir Seniūnijų pritarimai. Šios valdybos ir seniūnijos, be abejonės, daug geriau žinno, kas yra reikalinga jų apylinkėsse, negu kur nors kitur esanti Krašto valdyba.

Gabrielius Žemkalnis

Pakeisti Krašto valdybos pritarimo" ir pakeisti žodžiais „pageidauja Krašto valdybos, Apylinkės valdybos arba Seniūnijos pritarimo".

Paaiškinimai.

70. Spėjamos korektūros klaidos išspausdintame ALB Statute pataisymas.

71. Dabartiniame ALB Statute parašyta: ALF pateikia savo veiklos

"MŪSŲ PASTOGĖS" POPIETĖ SYDNĖJUJE

Praeitą sekmadienį rugsėjo 25 d., Sydnėjaus lietuvių klube buvo suruošta „Mūsų Pastogės" literatūrinė popietė. Susirinko į ją nemažas būrys tautiečių, popietė praėjo labai sėkmingai.

Popietę atidarė Bendruomenės spaudos sąjungos valdybos pirmininkas Vytautas Patašius ir pakvietė popietės meninės programos vadovą poetą Juozą Almį Jūragį, kuris supažindino susirinkusius su keturiais mūsų tautos rašytojais: Jurgiu Baltrušaičiu, Juozu Tininiu, Justinu Marcinkevičium ir Jonu Strielkūnu, ta pačia proga primindamas ir apie Australijos lietuvius kūrėjus, kurie, esą, tos didžiulės, bendrosios Lietuvoje kuriamos literatūros dalis.

Po trumpos kiekvieno rašytojo biografijos, pateiktos J. A. Jūragio, sekė ir jų kūrybos skaitymas.

Jurgio Baltrušaičio eilėraščius skaitė Nijolė Vaičiurgytė, Juozo Tininio novelę - Vytautas Patašius, Justino Marcinkevičiaus eilėraščių ciklą - Stasys Skorulis, o poeto laureato Jono Strielkūno (vientelio tėvynės rašytojo apdovanoto išeivijos literatūrine premija) kūrybą paskaitė Dalia Donielienė.

Dviem išėjimais klausytojus džiugino "Sutartinės" ansamblio moterys - Marina Cox, Ida Barilienė, Martina Reisgienė, Margarita Kavaliauskienė, Gražina Černiauskienė, Nijolė Jurkšaitienė, Lilija Gaidžionienė, Milda Karpavičienė, Jadvyga Burokienė, Irena Dudaitienė, padainavę aštuonias dainas. Kaip visuomet, moterys klausytojų buvo labai šiltai sutiktos.

Spaudos sąjungos valdybos pirmininkui V. Patašiui padėkojus popietės programos atlikėjams, sekė „Mūsų Pastogės" loterijos laimingų bilietų traukimas. Žinoma, ne visi buvo laimingi, bet... ateis ir dar vieni metai! O tada - kas žino?

Pati popietė praėjo labai malonioje nuotaikoje.

(Platesnį straipsnį apie popietę skaitykite 5 psl.).

B. Ž.

Pas Sydnėjaus lietuvius

LIETUVIŲ DELEGACIJA PAS MINISTRĄ

Rugsėjo 22 d. NSW multikultūrinių reikalų ministras Hon. Michael Photios, M.P. priėmė lietuvių bendruomenės delegaciją.

Delegacijai vadovavo ALB Sydnėjaus apylinkės vadybos pirmininkas Vytautas Juška. Kartu su juo vyko valdybos nariai Antanas Kramilius ir Jonas Zinkus. Sydnėjaus moterų socialinės globos draugiją atstovavo Martina Reisgienė ir Onutė Kapočienė, kartu šiame susitikime taip pat dalyvavo imigrantas pirmuoju transportu, ekonomistas Anskis Reisgys, „Centacare" programų menedžerė Irena Ross - Eirošytė ir Aušra Juškienė.

Apylinkės valdybos pirmininkas Vytautas Juška ministrui įteikė kruopščiai anglų kalba paruoštą aprašymą apie Lietuvių bendruomenės kūrimąsi Australijoje, o Martina Reisgienė padovanojo savo pačios išaustą gražią tautinę juostą. Pusę valandos trukusio pokalbio metu ministras buvo supažindintas su Lietuvių bendruomenės problemomis - savaitgalio mokykla, lietuviškos radijo valandėlės netekimu, bendruomenės senėjimu, pagalba jai ir visa eile kitų reikalų. Ministras pasidžiaugė, kad lietuvių bendruomenė turi tokį dinamišką lyderį ir pažadėjo paramą, kiek tame leis jo autoritetas ir įtaka.

NAUJA KNYGA

Australiją jau pasiekė Lietuvoje išleista Jono Kedžio knyga „Teroru žuojama ir naikinama Lietuva 1939 - 1991". Knyga 475 puslapių. Išleido Klaipėdos „Ryto" spaustuvė. Australiją pasiekė tik keli šios knygos egzemplioriai, visus kitus, atrodo, platins pati spaustuvė. Knygoje, tarp kitų korespondentų, išspausdintas ir A. Kramiliaus straipsnis „Vietinės rinktinės tragedija" ir Vytauto Patašiaus straipsnis „Šaulių sąjungos įkūrėjas Vladas Putvinskis". Reikia laukti daugiau informacijos dėl knygos įsigijimo iš paties knygos autoriaus Jono Kedžio.

GAUTI ŽENKLIUKAI

Yra gauti ženkliukai su Australijos - Lietuvos vėliavų deriniu. Kaina 3.50 dol. Besidomintieji gali kreiptis į Antaną Kramilių.

ZANAVYKŲ SUBUVIMAS

Primename, kad zanavykų pietūs Lietuvių namuose įvyks spalio 9 dieną po lietuviškų pamaldų. Dalyvius registruos Martina Reisgienė ir Antanas Kramilius.

Antanas Kramilius

KULTŪRINĖSE PARAŠTĖSE

Lietuviškojo žodžio šventė Sydnėjuje

(Įvadas į "Mūsų Pastogės" literatūrinę popietę - 25.09.94)

Kiekvieną kartą, kada tik artimiau pabendraujame su protėvių kalba, kurią poetas Kęstutis Genys vadina „pirmaprade... kalba nuo Dievo, visų gimdytoja ir Motina“, kada atidžiau įsiklausome į lietuviškąjį kūrybinį žodį, mes paliečiame Lietuvos širdį ir Lietuvos širdis paliečia mus. Įvyksta dvasių persiliejimas, tikroji mus gaivinanti dvasinių vertybių transfuzija.

Gimtoji kalba yra mūsų lietuviškumo atspara ir pagrindas. Jūs, brangieji Lietuvos žmonės, kurie atėjote į šią lietuviškojo kūrybinio žodžio šventę, turite pagrindo didžiuotis savimi. Jūs branginate protėvių kalbą. Esate jos nešėjai ir išsaugotojai australiškoje kasdienybėje. Šlovė jums.

Lietuviškasis kūrybinis žodis ateina mums iš labai toli. Iš tūkstančių metų priešistorinės gilumos. Jis prasidėjo ten, kur akmens amžiuje mūsų tautos pradininkė - pirminės mūsų genties pirmoji motina kalbino savo žodžiais pirmąjį savo kūdikį. Toji motina yra pirmoji mūsų kalbos kūrėja. Per tūkstančius priešistorės metų pradinė mūsų tautos gentis išaugo į tautą. Motinos kalba jungė genties žmones į krūvą ir neleido iškrikti.

Tautos likimo istorija kaupėsi kalboje. Tautos išmintis kaupėsi kalboje. Tautos kūrybinis žodis dainų, pasakų, religinių ir istorinių mitų, legendų pavidale ėjo iš lūpų į lūpas, iš kartos į kartą.

Žmonės neturėjo rašto, bet turėjo imlų protą, gerą atmintį. Nieko neužmiršo. Tie žodiniai pasakojimai, kuriuos dabar vadiname tautosaka, buvo tautos mokykla. Jie kalbėjo apie gyvenimą ir mirtį, apie meilę ir neapykantą, apie gamtinius ir antgamtinius reiškinius, apie karus ir taikos laikmečius, apie herojinius protėvių - milžinų žygius. Mes paveldėjome visa tai, ką lietuvių tauta iš praeities amžių atsinešė, išlaikiusi kalboje - būtent šimtmečiais kauptą dvasinį lobyną. Jis yra mūsų dvasinis turtas. Jis nulėmė mūsų lietuviškąjį gyvenimo būdą. Jis yra mūsų tautos tas žodžiais tikrai nenusakomas, bet visada veikiantis dvasios magnetizmas, iš kurio kyla moralinės ir patriotinės jėgos.

Gyvoji kalba leido mums paveldėti gyvą Lietuvos buvusios garbės atminimą. Tautos amžių būvio legendą. Tautos legendoje glūdi milžiniška kultūrinė ir moralinė jėga, kaip lietuviškojo kūrybinio žodžio šaltinis. Be tos tautinės legendos ar būtų galėjęs atsirasti Mažvydo, Daukšos, Donelaičio rašytasis žodis; Daukanto, Valančiaus, Basanavičiaus, Kudirkos istoriją prikeliantis žodis; Baranausko, Maironio, Vaižganto, Krėvės romantiški ir pranašiški kūrybos žodžiai? Pagaliau be tos tautinės legendos, be tų čia suminėtų lietuviško kūrybinio žodžio genijų, ar mes šiandieną būtume lietuviai? Ar būtų 1918 metais atsivertęs Lietuvai naujas istorijoje gyvenimo amžius?

Ar mes galėtume įsivaizduoti ir Australijos lietuvių kultūrinį gyvenimą ir tautinę veiklą be dažnai girdėto ar skaityto kūrybinio žodžio mūsų rašytojų: Pulgio Andriušio, Juozo Žukausko, Vinco Kazoko, Agnės Lukšytės, Aldonos Veščiūnaitės, brolių Vytauto ir Jurgio Janavičių, Juozo Slavėno, Marijos Magdalenos Mykolaitytės - Slavėnienės, Juozo Tininio, Julijos Švabaitės - Gylienės, dr. Aleksandro Mauragio, Alberto Zubro, Avos Saudargienės, Marijos Siliūtės - Malakūnienės, Juozo Mikšto, Alfonso Griciaus, Broniaus Žalio, Juozo Almio Jūragio, Antano Gasiūno, Valės Marcinkonytės - Neverauskienės, Lidijos Šimkutės, Aldonos Prižgintaitės, Bronės Mockūnienės, Prano Vaserio, Petro Butkaus, Prano Pusdešrio, Viktoro Baltučio, Antano Skirkos, Elenos Jonaitienės ir kitų mūsų rašytojų ir literatų, kurie ištikimai dirbo ir dirba lietuviškojo žodžio tarnyboje. Jų raštus skaitėme spaudoje ar dažnai girdėjome mūsų renginiuose. Jų kūrybinio žodžio būtų užtekę ir šiai mūsų literatūrinei šventei.

Mes, Australijoje gyvenantys rašytojai, esame tik dalis bendrosios, Lietuvoje kuriamos literatūros. Šį kartą buvo panorėta nors maža dalimi pajusti jos pulsą. Tam tikslui pasirinkti keturi rašytojai: Jurgis Baltrušaitis, Juozas Tininis, Justinas Marcinkevičius ir Jonas Strielkūnas. Programos eigoje aš šiek tiek pakalbėsiu apie kiekvieną iš jų, o jų kūrybą skaitys talentingieji mūsų aktoriai ir deklamatoriai.

J. A. Jūragis

EILĖRAŠČIAI IŠ ANAPUS

Rugsėjo 2 d. su šiuo pasauliu atsiskyrė a.a. Daina Sofija Bernotienė. Tai buvo labai gabi moteris - piešė, rašė. Apie ją rašėme 37 - me "Mūsų Pastogės" numeryje. Ją prisimindami, spausdiname porą jos 1992 - 1993 metais rašytų eilėraščių. Juose jaučiama neužilgo nutrūksiančio gyvenimo gija.

Red.

Gyvenime tu mano

Sofija Daina Bernotienė

Gražus, gyvenime, tu mano,
noriu gyventi amžinai.
Tos dienos saulėtos be galo
ir tiek daug džiaugsmo man
davei...

Turėjau skausmo ir vargų,
Bet viskas man atrodo sapnas!..
Tikrovėj buvo taip gražu,
Ir nejaučiau jokių vargų.

Kada artėja kelio galas
man pasidarė net baisu,
atrodo, aš tik vieną dieną
buvau šioj žemėj tarp savų.

Kodėl man duotas trumpas kelias!
ar pasirinkau aš jį pati?
norėčiau dar ilgiau keliauti,
bet kelias baigiasi jau man...

1992, Sydnėjus
Australija

Priglauski mane

Sofija Daina Bernotienė

Tas kraštas davė man gyvybę,
pažinau grožį tos tautos,
brangi tu mano Žemaitija
ilgiuos tavęs, matau sapnuos,
ir nenurimsiu niekados.

Sraunūs upeliai, ežerai
ir tokie gražūs papročiai,
kodėl aš palikau tave ? -
man ilgesys taip širdį drasko -
priglausk mane!..

Myliu tave žemaičių žeme,
ilgiuosi aš kaip motinos tavęs,
tu man gyvybė, tu namai,
tu man ramybė amžinai -
priglausk pavargusią, benamę.

1993. Sydnėjus
Australija

AR PADĖSITE KAUPTI UŽSIENIO LIETUVIŲ ŠVIETIMO ARCHYVĄ?

Dr. Kęstutis Pečkus

Užsienio lituanistinės mokyklos pedagogikos mokslininkų teorinė ir praktinė veikla užima išskirtinę vietą mūsų tautos kultūros istorijoje. Istoriniai ir politiniai Lietuvos valstybės lūžiai, gimtojo krašto netektis, trėmimai, tautos dvasinis genocidas nepajėgė atimti ir svetur atsidūrusių lietuvių noro mokytis ir šviestis, steigti lietuviškas mokyklas ir jose ugdyti vaikų pagarbą ir meilę gimtajam žodžiui, kultūrai ir tradicijoms.

Ištremta iš gimtojo lizdo lietuviškoji tautinė mokykla atgimė Rusijoje, Pirmojo pasaulinio karo metais. Vėliau, Sibiro ledynuose, gulaguose vaikams užmiršti gimtosios kalbos neleido tėvai lietuviai; prasmingos nepriklausomos Lietuvos švietimo tradicijos, kiek leido galimybės ir jėgos, buvo tęsiamos pokario Vokietijos lietuviškose „vargo mokyklose“. Lietuvių viltys greitai sugrįžti į išlaisvintą Lietuvą neišsipildė, bet tremtinių mokytojų įskiepytą meilę ir pagarbą gimtajam kraštui, kalbai jaunimas perdavė savo vaikams ir vaikaičiams, iki šiol visuose pasaulio kraštuose dirbantiems Lietuvai.

Niekas, tikriausiai, negalės paneigti, kad lietuvybę išlaikyti užsienyje padėjo ir padeda įvairios švietimu besirūpinančios organizacijos ir lituanistinės mokyklos, kurių gyvavimo 45 - metį minėsime šiais metais.

Tai matyti ir iš Pasaulio lietuvių archyve, Čikagoje, esančios negausios ir dar nesukataloguotos, bet visiems itin reikšmingos medžiagos. Vertingų, bet daug kam dar nežinomų duomenų apie lietuvių tremtinių vargo mokyklas yra ir Vokietijos DP stovyklų archyve, kuris yra PLA dalis.

Ši medžiaga į Pasaulio lietuvių archyvą pateko įvairiais keliais: vieni patys padovanojo, kitų giminės, draugai ar artimieji atnešė, trečių buvo parašyta... Jei nebūtų buvę istoriko V. Liulevičiaus, tikro Lietuvos patrioto, Istorinės medžiagos rinkimo komisijos pirmininko, vargu ar turėtume Vokietijos DP stovyklų archyvą, kuriame randame itin svarbių žinių ir apie lietuvių tremtinių mokyklas, mokytojus, mokinius, M. Židonio vadovaujamos LTB švietimo valdybos darbą. JAV lituanistinių mokyklų istorijos rinkimu 1962 metais susirūpino JAV LB centrinė švietimo taryba ir šiam darbui paskirtas jos narys V. Binkis. Jo pastangomis buvo surinkta 41 JAV lituanistinės mokyklos istorija. Tačiau tai tik mažas lašas didžiulėje jūroje... Juk lituanistinių mokyklų, įvairių švietimu besirūpinančių organizacijų buvo žymiai daugiau, jos veikė ir tebeveikia ne tik JAV, bet ir Australijoje, Kanadoje, kituose žemynuose ir valstybėse.

Lituanistikos tyrimo ir studijų centrui Čikagoje, jos pirmininkui prof. dr. J. Račkauskui ir kitiems bendradarbiams kilo sumanymas PLA rėmuose sudaryti atskirą švietimo archyvą, papildyti ir sutvarkyti ten esančią medžiagą ir pakviesti visus užsienio lietuvius prisidėti prie šio kilnaus darbo.

Į talką tvarkant švietimo archyvą bei toliau tęsti savo lituanistinio švietimo istorijos tyrinėjimus, pakviestas ir šių eilučių autorius, Vilniaus pedagoginio universiteto

Nukelta į 6 psl.

SPORTAS

Sporto pasaulyje

Ir vėl šaukia vandenynai

Kaip rašo mums gerai pažįstamas, buvęs jachtos „Lietuva“ įgulos narys iš „Lietuvos ryto“ klaipėdietis Gediminas Pilaitis, buvęs kitas jachtos narys Jonas Limantas nutarė su savo nauja jachta „Aurabank“ apiplaukti pasaulyje garsų Horno iškyšulį. Tai labai audringas, vėjų daužomas, pakrantėse nusėtas jūreivių kapais ir burlaivių liekanomis kyšulys, kurį seniau aplenkusieji laivų kapitonai dėkodavo Dievui, kad išliko gyvi. Iki šiol dar nei vienas Lietuvos buriuotojas šio kyšulio nėra įveikęs. Jonas Limantas, gerai pažįstamas ir Australijos lietuviams, prieš išplaukdamas yra pasakęs, jog buriuotojui apiplaukti Horną yra tas pats, kaip alpinistui įkopti į Everesto viršukalnę. Jonas, labai daug prisiklausęs pasakojimų apie Horno iškyšulį, sudėtingą navigaciją, uraganinius vėjus ir kitas baisias jūreiviškas legendas, nori pats visu tuo įsitikinti ir, jeigu pasiseks, būti pirmuoju lietuviu buriuotoju, apiplaukusiu baisųjį Horną. Per Atlantą Jonas plauks tik su geru buriuotoju vilniečiu Žydrūnu Vasiliausku. Pasiekus Argentinos krantus, prie jų prisijungs dar trys kolegos iš buvusio „Lietuvos“ ekipažo, su kuriais jau yra plaukę kartu aplink pasaulį. Šią jachtą Jonas įsigijo Olandijoje. Jachta anglų statyta ir yra 30 pėdų ilgio, turi visus jachtos privalumus. Jachtos įgula Horno iškyšulį stengsis apiplaukti gruodžio mėnesį, kadangi tuo metu yra kaip tik pats palankiausias laikas. Šiam Jono Limanto žygiui pritaria ir finansiniai remia kelios komercinės bendrovės. Gero vėjo ir laimingos kloties Jonui linki ir visi Australijoje esantys jo lietuviai draugai. Sėkmės.

Lietuvių sportininkų laimėjimai

Jeigu gyvenimas Lietuvoje dar labai ir labai pamažu skinasi sau kelią į priekį, tai sportininkai mūsų tėvynėje jau pradeda atsigauti. Randama vis daugiau ir daugiau turtingų rėmėjų, kurie finansiniai padeda ne tik sporto klubams, bet ir pavieniams sportininkams. Taigi, nors dar pamažėle, bet visas Lietuvos sportinis gyvenimas ima lipti iš tos beviltiškos duobės. O viso to rezultate mūsų sportininkai jau pradeda iškovoti ir gražius tarptautinius laimėjimus. Dalį jų paminėsiu.

** Europos lengvosios atletikos čempionate Suomijoje Nelė Žilinskienė šuolyje į aukštį, nušokusi 193cm, laimėjo bronzos medalį.

** Baigiantis šių metų vasarai, Klaipėdoje, stebint 15 000 žiūrovų, įvyko pasaulio galiūnų konkursas. Po labai sunkių ir permainingų kovų konkursą laimėjo „Žemaitijos lokys“ klaipėdietis Raimondas Zenkevičius. Varžybose rungtyniavo 10 stipriausių pasaulio vyrų, tarp jų ir Japoniją atstovaujantis australas M. Abdullah. Paaiškėjus stipruolių konkurso nugalėtojui, praeitų metų stipriausias pasaulio žmogus anglas M. Higgins pasveikino R. Zenkevičių ir apjuosė jį Kanados tabako kompanijos „Marketen“ įsteigtu aukso diržu. Nugalėtoją ant pakylos sveikino Lietuvos prezidentas A. Brazauskas ir premjeras A. Šleževičius. Stipruolių konkurse dalyvavo ir dar trys Lietuvos stipruoliai.

** Kaune įvyko jaunių bokso varžybos tarp Lietuvos ir Izraelio boksininkų. Jas rezultatu 10 - 8 laimėjo lietuviai.

** Lietuvoje viešėjo Atlanto konferencijos studenčių (JAV) rinktinė, kuri Šiaulių „Maisto“ rinktinei pralaimėjo rezultatu 56:72 ir Kauno „Laisvei“ rezultatu 86:101. Viešnios laimėjo prieš Mažeikių „Inkomi“ (79:68) ir Marijampolės „Gijai“ (99:65).

** Tarptautinėje YARU „Grand Prix“ taurės buriavimo regatoje, kuri vyko Austrijoje, dalyvavo lietuviai L. Grabnickas, S. Pajarskas ir Š. Kručius. „Lazer - Radial“ klasės jachta, kur dalyvavo 108 varžovai, L. Grabnickas iš septynių plaukimų laimėjo 5 ir pelnė pirmą vietą. Kitiems dviem jo kolegoms atiteko 8 ir 9 - ta vieta.

** Lietuvoje taip pat viešėjo Visconsin, JAV, valstijos studentų krepšinio rinktinė ir žaidė dvejas rungtynes su „Atletu“, kuriam pralaimėjo rezultatu 97:110, o „Statybai“ - rezultatu 85:115.

** Pasaulio dviračių čempionate, vykusiame Italijos mieste Palerme, Lietuvos dviratininkės panevėžietės dvynukės Rasa ir Jolanta Palikevičiūtės, Linda Triabaitė ir Diana Žiliūtė 50 kilometrų komandinėse lenktynėse minėtą nuotolį įveikė per 1.05:39 ir pelnė sidabro medalius. Auksas atiteko rusėms, o bronza - amerikietėms.

** Lietuvos savanoriškos krašto apsaugos sportininkai dalyvavo Lenkijoje vykusiose pasaulio karinių pajėgų orientavimosi varžybose, kuriose dalyvavo sportininkai iš 23 pasaulio šalių. Lietuvaitės V. Rudzenskaitė, J. Vosyliūtė, G. Pilipenko ir D. Morkūnaitė komandinėse varžybose užėmė trečią vietą ir gavo bronzos medalius. Vyrams sekėsi kiek blogiau, jiems teko tik 12 - oji vieta. Aukso medalį laimėjo rusės ir sidabro - lenkės.

** Malme, Švedijoje, vykusiose „Grand Prix“ lengvaatletų varžybose labai gerai pasižymėjo vilnietė D. Matusevičienė. 800 metrų nuotolyje, nugalėjusi varžovę airę, ji laimėjo aukso medalį.

** Lietuvoje įkurtas vyrų krepšinio rinktinės fondas. Jo steigėjai yra Sporto departamentas, Krepšinio federacija, Lietuvos krepšinio lyga, EBSN Pramonės biznio centras, bankas „Litimpex“, bendrovė „Utenos gėrimai“. Pirmuoju šio fondo prezidentu išrinktas „Utenos gėrimų“ generalinis direktorius E. Šaltis.

** Australijos lietuviai, ypatingai sportininkai, labai gerai pažįsta Lietuvos kūno kultūros ir sporto departamento direktorių Vytą Nėnių. Tačiau, žinodami apie jaunystėje jo pasiektus gerus sportinius rezultatus, nors ir dabar jis dar reguliariai žaidžia krepšinį, lauko tenisą, dalyvauja bėgimuose, nežinojome dar ir apie jo drasą. Su Lietuvos atletais būdamas varžybose Malme (Švedijoje), pririštas virvėmis jis nušoko nuo 80 metrų aukščio bokšto. Guminės virvės išlaikė, nenutrūko, ir Vytas pakibęs ore liko gyvas, tačiau ne kiekvienas, net ir geras sportininkas, rizikuotų daryti tokį šuolį. Valio drasiajam direktoriui.

Antanas Laukaitis

AR PADĖSITE KAUPTI UŽSIENIO...

Atkelta iš 5 psl.

dėstytojas, kurio kelionę ir išlaikymą finansiškai rėmė LTSC.

Paskelbus Čikagos laikraštyje „Draugas“ kreipimasį „Padėkite kaupti užsienio lietuvių švietimo archyvą“, atsiliepė ne vienas užsienio lietuvis, kuris perdavė daug vertingų lituanistinių mokyklų istoriją liudijančių dokumentų, vadovėlių, knygų ir kita.

Taigi Švietimo archyvas jau tvarkomas, renkami ir kaupiami dokumentai, parodantys lituanistinių mokyklų ir užsienio lietuvių švietimo nueitą prasmingą kelią. Lituanistikos tyrimų ir studijų centras Čikagoje iki šių metų pabaigos yra pasiryžę sukaupti kiek galima gausų ir vertingą švietimo archyvą. **Todėl jis prašo visų kraštų buvusių ir dabartinių lituanistinių mokyklų vedėjų (direktorių), mokytojų, vadovėlių ir mokymo priemonių autorių, mokinių tėvų nuoširdžios paramos - atiduokite užsienio lietuvių švietimo archyvui tą, kas, jūsų nuomone, turi išliekamąją vertę ateinančioms kartoms. Tegul po mūsų atėję pamato nuoširdžias lituanistinio švietimo pastangas ugdyti jaunimo meilę tėvų kalbai, Lietuvos tradicijoms ir papročiams.**

Dokumentus Švietimo archyvui priima: LTSC (5620 So Claremont Av., Chicago, IL 60636). Informacijai tel. 312 434 4545. Nuoširdžiai tikimės visų Australijos lietuvių, neabejingų lituanistinei švietimo istorijai, pagalbos.

Kas kaltas??

Jau penkti metai, kaip Lietuva nepriklausoma, bet jos ekonomika vis dar šlubuoja. Kodėl?

Kaltė dažnai verčiama ant bolševikų ir ant dabartinių Lietuvos valdovų. Tačiau ekonomikos profesorius Raphael Shen iš Detroitto universiteto atrado dar vieną grupę žmonių, kurie irgi čia prikišo nagus. Anot jo, taip vadinami žinovai iš užsienio bereikalingai suklaidino Lietuvos vyriausybę.

Profesoriaus Shen straipsnius netrukus pasirodys „Lithuanian papers“ (Lietuviškų lakštų) metraštyje, kurį kasmet išleidžia Lietuviškų studijų sambūris Tasmanijos universitete. Šių metų numeris bus neplonas (80 puslapių) ir pasirodys spalio viduryje. Iš viso jame bus 10 įdomių straipsnių apie Lietuvą bei lietuvius, Aldonos Zakarauskaitės tapyba ir pluoštas įvairių fotografijų.

„Lithuanian Papers“ pateikia žinias lengvai suprantama anglų kalba, idant lietuviškai nemoką galėtų susipažinti su Lietuva ir su lietuviais. Jau dabar laikas užsisakyti šių metų numerį ir sau, ir giminėms, ir kitataučiams draugams. Su persiuntimu vienas egzempliorius kainuoja 6 dolerius. O iš karto užsisakantiems 4 egzempliorius ar daugiau, teikiama nuolaida: 20 dolerių už keturis (su persiuntimu), 55 doleriai už dvyliką.

Užsakymus siųsti šiuo adresu: Lithuanian Papers, POB 777, Sandy Bay, Tasmania 7005.

Tomas Tamulevičius

ATSIŲSTA PAMINĖTI

* **ACTA MEDICA BALTICA** - The Scientific Medical journal of the Baltic States Nr.1, 1994. Oficialus mokslinis medicinos žurnalas, leidžiamas latvių, lietuvių gydytojų draugijų ir Estijos AB technologijos korporacijos. Vyr. redaktorius R. Svirska (Ryga), redaktoriai - Z. Statkevičius (Kaunas) ir S. Kelder (Talinas). Redakcinę kolegiją sudaro visa eilė žmonių: 1 iš Švedijos, 12 iš Latvijos, 13 iš Lietuvos, 1 iš JAV ir 1 iš Australijos (dr. A. Viliūnas). Redakcijos adresas: Riga International Center of Medical Science and Pharmacy, 3 Skolas St., LV 1010 Riga, Latvia. Leidėjas: W. Pabst - Lengerich, Berlin, Prag, Riga, Wien, Zagreb.

Žurnalas 108 psl. plius viršeliai, gausiai iliustruotas diagramomis, piešiniais. Įdomus medikams, deja, vargu ar lengvai suprantamas eiliniam skaitytojui.

LIETUVOS SAULĖ- SOLEIL DE LITUANIE, 1994, Nr.3. 20 psl. iliustruotas trimėnesis leidinys, leidžiamas Prancūzijos Baltų. Žurnalas skirtas prancūziškai kalbantiems ir besidomintiems Lietuva bei lietuviais. Redaguoja žurnalą redakcinė kolegija.

Adr.: Maison des Pays Baltes, 5 rue du Marche, 94500 Champigny - Sur - Marne, France.

B. Ž.

Laiškas iš gimtinės

Janina Malijauskienė

Kai išskleidžiau devintą slenkstį perkopusio senuko kaimyno grublėta ranka primargintą lapelį, rodos, išgirdau, kaip vinguriuodama galusode alma upelė, sugirgžda šulinio svirtis, šnervės pagavo saldžiarūgštį šviežios, ant kelvo lapų keptos, duonos kvapą. Plumpt! Kaimyno sode nukrito antaninis obuolys... Rožiniuose rūkuose paskendę praeities vaizdai artėjo ir ryškėjo. Skaičiau lėtai tarsi gardžiuodamasi retai gaunamu skanėstu.

- Dovanok, kad mano raštas keblas, gal ir sunku bus perskaityti, bet akys jau blogai mato, o rankos nuo sunkių darbų sugrubę kaip pagaliai, nepaverčiamos. Senatvė traukia arčiau prie žemės. Zosė dar stipresnė, bet abu jau paknopstom einam...

Anoje tolimoje mano vaikystės karalystėje Leoną visi laikė šauniausiu kaimo bernu: dailiai nuaugęs, gražaus veido, nagingas, darbštuolis ir, tik pamanykit, pusvalakinis! Tiesa, namuose dar buvo vienas brolis bei trys seserys, kurioms teks dalis išmokėti, bet galgi brolis Adolpukas padės, į vargonininkus juk išleido. Povilas galėtų ir į užkurius išeiti... Tada vienam atitektų visi dešimt hektarų. Ne viena mėlynakė varstė jį savo vylingu žvilgsniu. Leonas ir nuo visuomeninio darbo nesišalino. Keletą metų vadovavo šv. Kazimiero draugijai, buvo nepamainomas Juodgalvių kaimo klojimo teatro artistas, kultūrinių jaunimo renginių organizatorius ir dalyvis, uolus mokytojų talkininkas. Jo nebaugino lenkų valdžios persekiojimai ir represijos, nuo kurių anuomet taip skaudžiai kentėjo Vilnijos lietuviai. Kai trisdešimtųjų metų pasaulio ekonominė krizė nepakeliama našta užgulė vargingus mūsų krašto žemdirbius, tada ir turtingiausio ūkininko Mykolo sūnui teko ieškoti uždarbio Latvijos kaime. Tik jo darbščių rankų dėka nesužlugo sumaniai tėvo tvarkomas ūkis, anstolis neišvedė paskutinės karvutės. Visos trys seserys netrukus buvo gerai ištekintos, o broliui atsirado užkurinė.

- Turim 3 ha žemės, ožkytę ir du oželius, rudenį bus ką papjauti mėsai. Auginam septynias vištas ir gaidį, dar du maži paršeliai tvarte kriuksi, bet gal ant šventų Kalėdų užaugs. Kad ir blogas šiemet derlius, per žiemą, jei sveiki būsim, kaip nors ištempsim, dar pernykščių grūdų yra likę. Dirbti jau sunku, nėra jėgų, o pasamdyti tik už degtinę pavyksta...

Patyręs lenkų - vokiečių karo baisumus, naktimis šliaužęs miškais ir paliūnėmis, išsėkęs nuo alkio ir nuovargio, purvinas ir žaizdotas galiausiai pasiekė namus. Čia vėl teko slapstytis net nuo kaimynų, ką gali žinoti, kaip tave, kad ir prievarta pašauktą į lenkų kariuomenę, priims aplink siaučianti maskolija, nes pačių lietuviškiausių Švenčionių apskrities valsčių 1939 m. rusai negrąžino Lietuvai, o prikergė prie Gudijos. Vokiečiams atėjus slapstytis jau nereikėjo, tad su visa jaunatviška energija ir meile žemei ėmėsi ūkininkavimo. Vyko karas, neaiški rytdiena neslopino jo darbo įkarščio. Vyturiui pragydus pirmas išeidavo į laukus, o žąsų vilkstinėms rudenį traukiant piečiau, linksmai švilpaudamas dar raikė pašiurpusias ražienas.

- Iš pavasario rytais vis buvo šalnos iki - 4, o kai nuo šv. Jono atšilo, tai iškart prasidėjo karščiai net iki 40 laipsnių. Vietomis išdžiūvo visos balos ir net šuliniai, kai kas neturi kuo gyvulius pagirdyti. Iškepė daržai ir visi pasėliai. Mūsų sunkus pavasario darbas eina perniek. Nemenam, kada tokie orai yra buvę. Bet Dievas gal žino, ką daro...

Kai antrukart prasivėrė raudonoji jūra, Dievas žinojo ką daro, leisdamas priešo kariaunai pereiti sausomis kojomis, nusiaubti mūsų žemę, iššudyti jos vaikus. Joks šviesus stulpas nepasirodė aptemusiame danguje. Gal buvome bandomi kaip Jobas iš Senojo Testamento? Išprievartautas, sukolchozintas lietuvis žiobčiojo lyg žuvis išmesta į krantą. Pirmąjį kolektyvinį rudenį Leonas parsinešė pusmaišį avižų su vikiais - metinį uždarbį už savo ir žmonos darbadienius. Numetęs naštą į pašalį, sunkiai atsisėdo užstalėje ir įsistebeilijo į kažkokį nematomą tašką sienoje. Namuose duonos laukė savo dvi mažos burnelės ir du mirusios sesers priglobti našlaičiai. Moteriškė graudžiai pravirko. „Neraudok, - tepasakė, - Dievas duos dieną, duos ir rodą, čia vis geriau negu Sibire“. Dirbo, plušo kaip sau ir kitus ragino. Negalėjo patikėti, kad sunkus ir sąžiningas darbas gali likti be atlygio. Net brigadininku sutiko būti renkamas, vildamasis galėsiąs apginti kaimynų ir savo interesus. Kad ir kaip skausmingas buvo praregėjimas, tačiau sovietiškai dirbti, vogti ir girtauti jis jau neišmoko.

- Kai kas plačiau ūkininkauja, turi po 10 ir daugiau hektarų, bet jokios naudos iš tos žemės nėra. Valdžia mažai ką iš savų perka. Gyvulius sunku iškišti, o jei pavyksta, tai labai žemom kainom. Neperka nei grūdų, nei bulvių, nei kitų šakniavaisių. „Užauginot, - sako, - tai ir valgykit į sveikatą, o mes iš kitų valstybių pigiau gaunam“. Žemdirbiams visai nėra iš ko pasidaryti pinigo net mokesčiams apsimokėti, o ūkyje ir be to daug išlaidų. Žmonės neturi nei mašinų, nei arklių. Dviem rankom ne ką nuveiksi. Mums seniams dar pusė bėdos, pensijos 50 litų moka ir duonytės duod a nuspirkti, tai ir ačiū Dievui....

Baigia dilti paskutinieji mano tėvų kartos mohikanai, pergyvenę kelias okupacijas, visą gyvenimą tuščiom rankom kovoję ir gynę lietuvybę šiaurės rytų paribyje. Šaudyti, kalinti, tremti, išnaudoti ir paniekinti nepaskendo kraštą užliejusiame blogio tvane. Dauguma, deja, jau nesulaukė Laisvės ryto, o sulaukusieji išeina tyliai, nesiskųsdami, linkčiodami Neprikląusomos Lietuvos vadeivoms už galimybę nusipirkti duonutės...

NUOMONĖS IR PASISAKYMAI

Kodėl mes bijome dėkoti?

Ačiū yra trumputis, keturių raidžių žodelis. Jį ištarti nesunku ir nieko nekainuoja. O vis dėlto lietuviai kartais neprisirengia padėkoti net nuoširdžiausiems mūsų tautos draugams.

Pavyzdžiui: svetimųjų okupacijos laikais (1940 - 1990) Vakaruose buvo daug nelietuvių, kurie nuoširdžiai kovojo dėl Lietuvos nepriklausomybės. Tokių pasišventėlių buvo daug: kun. Eugen Voss, Michael Bourdeaux ir jo žmona Lorna, dr. Cronid Lubarsky, a.a. Erich Weiss, prof. Erich Bryner, sesuo Michaela, Diethild Treffert, J. Ehret, senatorius Brian Harradine, sen. Jim Short, B. A. (Bob) Santamaria, kun. Greg Jordan, S. J. , kun. John W. Doyle, S.J., Michael Hodgman, Q. C., Tom Mc Glynn, prof. Peter Boyce, Trevor G. Fennel, Robert Manne, N. A. Nillson, Bruce Dawe, Patricia Halligan, Bruce Kong, I. („Queenie“) King, Brian K. Miller, Bruce Goodluck, Greg Crafter, Neil A. Brown, Q. C., senatorius Peter Baume, Denice Burden, Babette Francis, kun. Richard (Dick) Hayman, Richard Houlihan, John Mc Kenna, Stephen ir Eris Smythe, John ir Joan Watchorn, Michael Barnard, Rod Boucher, Penny Headley, Gerard Henderson ir šimtai kitų.

Jau prabėgo puspenktų metų nuo nepriklausomybės atgavimo. O kiek čia išvardintų asmenų gavo padėkas iš laisvos Lietuvos vyriausybių? Nekalbėkime jau apie medalius, pagerbimo iškilmes ar kitokius gražius įvertinimus. Paklauskime vien: ar visiems šiems nusipelniusiems Lietuvos draugams buvo ištartas tas paprastas, keturių raidžių žodelis? Ir jeigu ne, kodėl ne?

Lenkai šiuo atžvilgiu yra daug toliau pažengę. Štai, šių metų gegužės 19 dieną Varšuvos krikščionių teologijos akademija suteikė teologijos garbės daktaro titulą kunigui Eugen Voss. Ta pačia proga Lenkijos stačiatikių metropolitas Bazyli jį apdovanojo pačiu aukščiausiu šios bažnyčios žymeniu - šventosios Marijos Magdalenos ordinu; o Eugeniusz Czykwin ir Jerzy Andrejuk jam įteikė kunigaikščio Konstantino Ostrowskio ordiną. Iškilmėse dalyvavo daug žymių asmenų iš universitetų, bažnyčių, valdžios ir lenkų visuomenės.

Taigi lenkai deramai padėkojo kunigui Eugen Voss. Bet šis šveicaras virš 20 metų sėkmingai kovojo ne tik už lenkų tikinčiųjų teises, bet ir už lietuvius bei kitas komunistų pavergtas tautas. Jau nuo 1973 metų jo redaguojamas žurnalas „Glaube in der zweiten Welt“ („Tikėjimas antrajame pasaulyje“) greitai pagarsėjo, kaip rimtas ir patikimas žinių šaltinis. Vakarų skaitytojams „Glaube in der zweiten Welt“ pateikė faktus apie Klaipėdos bažnyčią, Viktorą Petkų, Nijolę Sadūnaitę ir kitus laisvės kovotojus Lietuvoje ir kitur. Tokiu būdu žurnalas atrėmė Kremliaus melus ir stipriai veikė viešąją nuomonę bolševikų nenaudai. E. Voss darbą rėmė (ir dar teberemia šiandien) „Glaube in der zweiten Welt“ institutas, knygų leidykla ir Rytų šalpos grupė (Bergstr. 6, Postfacht 9, CH - 8702 Zollikon, Switzerland). Ši organizacija turi skyrių Vokietijoje: Domkapitular Hubert Bour, Im Graibel 7, D - 72101 Rottenburg, Germany.

Eugen Voss yra labai kuklus žmogus. Jis idealistas, gynė pagrindines žmogaus teises, jis dirbo ne tam, kad gautų ordinus, pagyrimus ar padėkas. Tačiau ar nebūtų gražu, jeigu jam ir šimtams kitų pasišventėlių - užsieniečių mūsų tauta pasakytų: **Ačiū!**

Tomas Tamulevičius

Informacija

ALB GEELONGO APYLINKĖS VALDYBOS PRANEŠIMAS

Spalio 30 d., 2.30 val. p. p. šaukiamas ALB Geelongo apylinkės visuotinis narių susirinkimas, kuris įvyks Lietuvių bendruomenės namuose, 128 Douro St., North Geelong.

Nustatytu laiku nesusirinkus reikiamam skaičiui narių, už pusės valandos toje pačioje vietoje bus šaukiamas antras susirinkimas, kuris bus laikomas tesėtu, neatsižvelgiant į dalyvaujančių narių skaičių. Rinkimai įvyks vadovaujantis Geelongo bendruomenės statutu.

Susirinkimo darbotvarkėje: 1.Susirinkimo atidarymas. 2.Prezidiumo kvietimas. 3. Darbotvarkės papildymas. 4.Mandatų komisijos rinkimai. 5.Praeito visuotinio narių susirinkimo protokolo skaitymas ir jo tvirtinimas. 6.Pranešimai - pirmininko, iždininko, kontrolės komisijos. 7.Organizacijų pranešimai. 8.Diskusijos dėl pranešimų. 9.Rinkimai į Apylinkės valdybą. 10.Klausimai ir sumanymai. 11. Susirinkimo uždarymas.

Maloniai kviečiame susirinkime dalyvauti visus Geelongo apylinkės lietuvius. Bendruomenės narių dalyvavimas susirinkime yra būtinas. Prašome visus narius susimokėti nario mokestį už 1994 metus.

Laukiame visų atvykstant.

ALB Geelongo apylinkės valdyba

Informacija

"GINTARO" JAUNIMO ANSAMBLIS
IR
MELBURNO "DAINOS SAMBŪRIS"
maloniai kviečia visus į

SUGRĮŽTUVIŲ POPIETĘ

2.30 p.p. SEKMADIENĮ, SPALIO 9 - tą 1994
MELBURNO LIETUVIŲ NAMŲ JUBILIEJINĖJE SALĖJE

Papasakosime - parodysime įdomiausius Pasaulio lietuvių dainų šventės momentus; pavaišinsime kava ir pyragais. Įėjimas $5.

Iki pasimatymo!

"MŪSŲ PASTOGĖS" 1994 m. LOTERIJOS LAIMĖTOJAI

Auksas: bil. Nr.3550 - V. Baltutis, 1. Belinda St., Evandale, SA

Sidabras: bil. Nr. 2293 - V. Mataitis, 201 Rothery St., Bellambi, NSW.

Lietuviškas dirbinys: bil. Nr. 486 - J. Mockūnas, 11 Maugham Cres., Fadden, ACT.

Sveikiname laimėjusius!

Spaudos sąjunga nuoširdžiai dėkoja visiems dalyvavusiems loterijoje. Pirkdami loterijos bilietus jūs prailginate "Mūsų Pastogės" gyvavimą.

Dėkojame ir prisidėjusiems prie loterijos pravedimo: p. V. Augustinavičiui už nemokamą loterijos bilietų išspausdinimą, ponioms Danutei Skorulienei, Irenai Dudaitienei, Jūratei Traškienei, Mildai Bukevičienei, Magdalenai Migevičienei ir Tamarai Vingilienei už bilietų išsiuntinėjimą ir pardavinėjimą, p. C. Protienei už paaukotą lietuvišką dirbinį.

Visiems nuoširdus ačiū!

LB Spaudos sąjunga

PADĖKA

Š. m. rugsėjo mėn. 25 d. Sydnėjuje įvykusios „Mūsų Pastogės" popietės metu laikraštį paremti aukojo:

po 20 dol. - M. Migevičienė, L. Cox;

po 10 dol. - B. Barkus, V. Doniela, R. Zakarevičius, A. Griškauskas, B. Vingilis, V. Augustinavičius, A. Kramilius;

po 5 dol. - A. Mauragis, A. Skeivienė, J. Janavičius.

Aukojusiems nuoširdžiai dėkojame.

Lietuvių Bendruomenės Spaudos Sąjunga

AUKOS

„Mūsų Pastogei"

A. Griniuvienė	NSW	$10
V. Sivickas	Qld.	$10
M. Saženis	Vic.	$5
J. Maksvytis	NSW	$20.

Dėkojame už aukas.

Red.

NUMATYTOS SIUNTINIŲ IŠSIUNTIMO DATOS

1994 M.

1) Spalio 22 d., 2) gruodžio 3 d.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

išsiunčiami kas 6 savaitės

ŽEMIAUSIOS KAINOS

AUKŠČIAUSIAS PATARNAVIMO STANDARTAS

Dėl smulkesnės informacijos kreiptis į Kristiną

Artimiausios siuntos 1994 m. **spalio 22 d.**

AGENTAI:

ADELAIDE (08) 212 2499, BRISBANE (07) 287 4339, CANBERRA (06) 297 2506, MELBOURNE (03) 363 8346, NEWCASTLE (049) 517 437.

SYDNĖJAUS LIETUVIŲ NAMUOSE

16 - 18 EAST TERRACE, BANKSTOWN. tel 708 1414

Klubas atidarytas

Pirmadieniais	**5 v.v. - 10.30 v.v**
Antradieniais	klubas uždarytas
Trečiadieniais	5 v.v. - 10.30 v. v.
Ketvirtadieniais	5 v. v. - 11.00 v. v.
Penktadieniais	5 v. v. - 12 v. v.
Šeštadieniais	12 v. p. p. - 1.00 nakties
Sekmadieniais	12 v. p. p. - 10.00 v. v.

KLUBO VALGYKLA VEIKA
Ketvirtadieniais, penktadieniais ir šeštadieniais
nuo 6 iki 9 val. p.p.
Sekmadieniais nuo 1 val. iki 8 val. p.p.
SMORGASBORD
TREČIADIENIAIS - nuo 6 iki 8 val. p.p.
ŠEŠTADIENIAIS - nuo 1 iki 3 val. p.p.

Laimingas klubo nario bilietas - 570 - ištrauktas 1994.9.25; prizas neatsiimtas.

KREIPIMASIS Į AUSTRALIJOS LIETUVIUS BALTIJOS TAUTŲ STUDIJŲ REIKALU

Adelaidės apylinkės valdyba gavo laišką iš „Advancement of Baltic Studies, Australian section" vykdomojo komiteto, kuriuo prašoma kreiptis į Australijos lietuvius aštuntosios Baltų studijų konferencijos klausimu. Kad vertime iš anglų kalbos nepasitaikytų kokių nors netikslumų, šį kreipimąsi pateikiame anglų kalba.

Association for the Advancement of Baltic Studies (AABS), Australian Section:

The AABS Eight Conference on Baltic Studies in Australia will be held in Adelaide, at the Latvian House, on 23rd - 24th September 1995. Research papers pertaining to the Baltic States and the Baltic people are invited. Presentations will be 20 - 25 minutes long followed by 5 - 10 minutes for discussion. It is envisaged that papers, presented in academic format, with a discussion of the methods of study and analysis of results, will be published by the Association in Baltic Studies in Australia III.

Authors of papers are invited to write and forward a summary of their presentation until 31st December 1994 to the Association's (Aust.) Secretary:

Professor J. Priedkalns, Head, Department of Anatomy & Histology, Faculty of Medicine, The University of Adelaide, Adelaide, S.A. 5005;

facsimile 08.303 4398; telephone 08.303 5478 (work), 08.379 2119 (home).

All members of the Baltic communities and their friends are invited to attend the Conference.

In the evening of Saturday 23rd September 1995, a Conference dinner will be held in the Latvian House, at modest cost, for all who attended the Conference and their friends. All whishing to take part in the dinner are kindly requested to inform the Association's (Aust.) Secretary by 30th June 1995.

AABS (Aust.) Executive:

Professor T. G. Fennell (Flinders University of South Australia), President

Professor J. Priedkalns (The University of Adelaide), Secretary.

Mr F. H. Gailitis, MRAIPA (University of South Australia), Treasurer.

Adelaidės apylinkės valdyba nuoširdžiai ragina visus aukštąjį mokslą baigusius lietuvių bendruomenės narius su savo mokslinėmis paskaitomis dalyvauti šioje konferencijoje. Baltijos tautų studijų gilinimas ir jų plėtojimas turi didelę reikšmę ir mūsų prisikeliančiai iš vargų Lietuvai. Kuo daugiau pasaulis apie ją girdės, tuo didesnę galimybę ji turės sustiprėti.

Taip pat norime pažymėti, kad Baltų studijų konferencijoje klausytojo teise yra kviečiami dalyvauti visi Baltų bendruomenių nariai.

Adelaidės apylinkės valdybos pirmininkė

IEŠKO

Olga - Mina Galbuogienė gyv. Kalninės 10, Jurbarkas 4430, Lietuva, ieško Ernst Peter Gotlib, gim. 1913 m., Balandžių km., Raudonės valsčiuje, Raseinių apskrityje. Žinantieji apie ieškomą asmenį, prašomi pranešti O. M. Galbuogienei virš nurodyti adresu.

Mūsų Pastogė

AUSTRALIAN LITHUANIAN WEEKLY

Published by the Lithuanian Community Publishing Society Ltd.
Leidėjas Lietuvių Bendruomenės Spaudos Sąjunga

Leidėjo, administracijos ir redakcijos adresas: P. O. Box 550 Bankstown N. S. W. 2200
Redaktorius Bronius Žalys. ❄ ❄ ❄ Redakcijos ir administracijos telefonas (02) 790 3233
Redakcija rašinius taiso ir skelbia savo nuožiūra. Rankraščiai negrąžinami ir nesaugomi.
Skelbimai: 1 cm x 6 cm = $ 3. ❄ ❄ Už skelbimų turinį redakcija neatsako.
Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.
Prenumerata metams $ 35 Užsienyje paprastu paštu $ 50 N. Zelandijoje oro paštu $ 65
Užsienyje oro paštu $ 90